

Este de două ori în septemana: **Joi** și **Domineca**; era când va pretinde importanță a materiei, va să de trei sau de patru ori în septemana.

Pretulu de prenumeratiune,

pentru Austria:
pe ana intregu 8 fl. v. a.
diometate de ana 4 fl. v. a.
patrariu 2 fl. v. a.
pentru Romania si strainetate:
sau intregu 12 fl. v. a.
diometate de ana 6 fl. v. a.

ALBINA

Prenumeratiuni se facu la toti dd. creșpundinti ai nostri, și de dreptulu la Redactiune **Stationsgasse Nr. 1**, unde sunt a se adresa și corespundintiele, ce privescu Redactiunea, administratiunea și expeditiunea; câte vor fi nefracate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru **anuncie** și alte comunicatiuni de interesu privat — se raspunde câte 7 cr. pe linia; repetirile se facu cu pretiu scađutu. Pretulu timbrului câte 80 cr. pentru ana data se antecipa.

Budapesta, in 1/13 n. maiu 1874.

Imprumutul votatu de Diet'a noastră și cantatu de naltulu guvernii magiari — din Viena pan' la Londra, — dupa cum ni marturisescu foile domniloru — nu s'a potutu realiza. Consortiile, între imprejurările de facia, nu s'au induratu a mai credita — nici pe langa ipotoca, nici pe 5 ani și cu camete mari — inca 76½ milioane!

Si foile domniloru posedu naivitatea și spunu, că *Consortiulu Rothschild* creșce și vedé mai antaiu puse in lucrare reformele financielii, și asiá creditulu statului ungurescu pe o basa mai solida!

Cine nu pricepe, că Ungaria noastră, de ab stepanirea cea valoroșă a magiarilor, este venita nu numai sub tutela, ci chiar sub disciplina ovreiloru bancari, acel'a trebuie să se forte neucu.

Dar domni se mangaie, că — totusi a succesu ceva. Si — ce ore? A ceea, că consortiulu si-a deschisu casole, pentru d'atú momentanu!

Ce va să dica acésta? Va se dica, că imprumutul cerutu nu ni-lu dau, dar — ni nu bani, ca să ni acoperimu trebuintiele pan' inceputulu anulu 1875?!

Acésta nu pôte insemná alt'a, de cátu, — vreu să ne lege, să ne faca și mai dependenti de la sino; secur, pentru ca să ne face a li aduce și mai multe și mai mari sacrificia. Căci — milioanele ce punu regiului magiara la dispușetiune, de buna sēma punu ca *anticipatiuni*, pe scurtu timpu reabili, din imprumutul ce se spera, că se va lisa intr'aceea. Apoi consortiulu are tratarea de multe medilōșe de presiune magiari — in multe priviuti, și nu și pentru asecurarea concesiuniloru de ferate și de — junctiuni!

Las' că vomu vedé. —

Oetimu in foile domniloru, cumca de vrendu la ministrulu de interne, contele *Apáry*, s'a tēnutu conferintia cu deputatii guvernamentali din pãrtile banatice in cēma arondrii *ministrului* și că s'ar fi istoritu: a formá numai trei comitate, incorpōrandu adeca pãrtile *Caransebesiului* la *Orșava*, și formandu cu comitatulu *Carasiu* unu comitatu, (cam de 345,000 suflete!) și comitatele *Temesiului* și *Torontalulu*, voru să adauge intregu teritoriulu fosteloru regiune din *Beserica alba* și *Panciova*.

De cetãti libere de prim'a clasa ar fi recunōșce și sustiené numai *Temesiōra*; *Orșaviu* și *Panciova*.

Memorabilu si *ordinariu*, ba chiar prostu este, că deputatii nazionali, a nume cei granitii, nu s'a aflatu cu cale a fi invitati rezultati. Nu scimu nici cum să ni splicãmu, și cui să atribuimu acésta necalificabile proferare. —

La situatiune.

Budapesta, in 12 iuniu n. 1874.

Dela 1860, de candu monarchia austriaca, batuta in Italia, a inceputu a teme de perire, și cu mintiun'a de libertate a amagi poporale; dar mai verna de la 1866, candu draguti'a noastră mama, hirc'a betrana, tavelita in prafu *Sadowa*, ca o cocheta rafinata, seu cum dice — unsa cu tōte unsorile, iute se se și se impartu între cei doi mai rãbati și rafinati curtisani ai sei, între tati și între magiari, ér pre devotata și credintioșele sale popōra *slave* și *germane* le dede pradã nesatiului acelorasi curtisani, prin ce aceste popōra — in triele loru stravechie devenira *straine slave*, — de atunci și pana astadi tre popōrale tradate și sacrificate — și nu la primul loc, totusi cu cea

mai mare energia, in cea mai admirabile armonia și solidaritate s'au redicatu *Cehii*, și au inceputu si continuatu cu nespuse sacrificia pana astadi *lupt'a de resistintia*, *lupt'a — pentru essistintia*. Dupa *Cehi*, *Croatii* și *Serbii* au desvoltatu cu incordare de poteri asemenea resistintia; ér dupa acestia, ori cine ce să dica, *Romanii* sunt cari au datu semne de viētia; ma dēca vom fi drepti, trebuie să recunōșcemu, că propriamente *Romanii* au fost cei d'antai, cari au priceputu periculu și au inceputu *lupt'a*. Căci — nime nu va poté să nege, cumca inca la 1860, in asiá numitul *Senatu imperiale immultitu*, romanulu *Andrei Mocioni* a fost, carele cu o resolutiune și dibacia rara a propusu și sustienutu *principiulu egalei indreptatiri nationale*, ca baza pentru reorganizarea Monarchiei comune; de asemenea in Diet'a magiara de la 1861 din Pesta, ér numai deputii romani nazionali au fost, cari au cutesatu a isbi fora mila in cōrnele egemoniei magiare, ce dejã incepusera a se aretã fora sfiēla.

Nenegabilmente deci — mai susu enumeratele patru popōra au fost, și sunt și astadi, cari lupta pe facia in contra politicei desruitiōrie și ucidetiōrie de popōra in Monarchia — numita mai nainte Austriaca, astadi Austro-Ungara. Si — abia acuma de câte-va luni in cōci și *Sasii* din *Transilvania* incepura a pasi pre calea luptei asemenea.

Dar minunatu! *Romanii*, cari cei d'antai au sentitu periculu și cei d'antai ta, totu ei au fost cei d'antai, cari s'au aretati slabi in lupta. Si caus'a fora tōta indoiēl'a a fost, pentru că ei, desi din intēplare tocmai avusera la inceputu doi-trei generali, cari iute petrundiendu situatiunea, luara pusețiune; totusi pré curendu trebuira să recunōșca, că sunt totalmente lipsiti de necesariulu numeru de ofiari priceputi și curagiosi, cari iute să intruduca și să sustiena disciplina receruta in corpulu nationalu pentru o lupta seriōșă, lunga și eficace.

Aceste recerintie in multu mai mare mesura posiediendu-le *Cehii*, *Serbii* și *Croatii*, este pré naturale, că acestia, de si mai tardiu se apucara de lupta, totu o sustienura și o sustienu și astadi cu eficacia multu mai mare.

Ei da; lupt'a decurge dejã de — 7, 10 și resp. 15 ani, și intrebarea pōte să fie indreptãtita, că — care este rezultatulu? seu macar că, dupa efeptele de pana acuma: ce feliu de rezultatulu se pōte prevedé? — Căci ori cine lupta, scie, sente chiar, că — ce va să dica a luptã; scie, că acésta va să dica: a sacrificã pace, odihna, avere, poteri, și in cele din urma — a si dá tōta viētia, nu numai individulu, ci și generatiunea, pentru unu viitoriu, pentru o sōrte mai buna a urmasiloru, ce se presupune, se crede posibilu, dar — care — trebuie să se și prevēda mereu!

Din acestu punctu de vedere deci — repetimu, că intrebarea, mai vertosu in momentele, candu lupt'a impare a stãgnã, pre cum se tēne că stãgnēdia ea tocmai in presinte, — este indreptãtita și naturala. Si acésta consideratiune este, carea ni puse astadi acésta tema in condeiu.

Foile centraliste din Viena ni aducu dupa fōi'a juniloru *Cehi*, *Podripan*, in tipu de intēplare positiva — urmatōri'a istoria:

Nainte cam cu 4 septemani in *Czesky Club*, alu cãrui presiedinte este ilustrulu anteluptatoriu *Dr. Rieger*, gi-

nerelē marelui *Palacky*, mai multi membri intr'o siedintia confidentiale interpelara pre numitul presiedinte, să spuna: *Ce tēne elu despre situatiune? Ce crede elu că ar mai fi de facutu? Peste totu: Care i este planulu pentru viitoriu?*

La acésta, marele barbatu să fie respunsu: *„Domnii mei, trebuie să vi marturisescu, că starea politica a natiunei nōstre este fōrte trista Politic'a europēna nu promite curendu schimbare; unic'a mea sperantia este anulu 1877, candu starea finantiale a Ungariei abia mai pōte admite prolongirea pactului dualisticu de la 1867, și Cislaitania, pentru restabilirea ecilibriului, are să fie constrinsa a pactu cu Cehii.“* —

„Dar dēca totusi n'ar fi asiá, pre cum nici nu se pōte asteptã dupa ur'a si dusman'a cea mare, ce pōrta Germanii austriaci facia de slavi?“

La acésta *Dr. Rieger*, sculandu-se, să fie disu:

„Pentru acelu casu, domnii mei, recunosc, că — nu sciu nici ajutoriu, nici svatu. De s'ar intēplã asiá, apoi marturisescu, că — calea nōstra a fost greșita, și eu me voiu retrage totalmente din aren'a politica.“ —

Atãta este istoria, pre care cu placere o colpōrta contrarii *Cehiloru*, vrendu a face capitalu din ea. —

Noi — o tēnemu de o scornitura, o manevra prōșta. Căci noi — nu potemu să tēnemu pre naltu-invetiatulu *Rieger* capabilu de o atare absurditate! despre noi domnii nostri magiari potu să scornēșca asemenea — fabula, precum se incercara a splicã deunadi retragerea dlui *Dr. Aless. Mocioni* din Dieta; noi ne grabimu a preveni atare manevra, dechiarandu și splicandu că: *Nu sunt, nu potu să fie imprejurari, cari pre noi să ne faca a recunōșce de greșita calea luptei ce urmãmu*. Căci acésta cale — nu este alēsa de noi din capritiu seu sburdalnicia, ba nici chiar din libera vointia, ci ea ni a fost croita și avisata de dur'a necesitate a imprejurãrilor.

ÉR — dēca s'ar intēplã, ca fōrtiele brutali seu maistri'a rafinata a contrãriloru nostri — să ne arunce afara din acésta cale: noi — ér nevoiti de imprejurari, am continuã lupt'a pre alta cale, in altu modu posibilu, dōra mai periculosu și — mai eficace! — Si astfelu o vom continuã, pana atunci, pana candu seu contrariulu va cede, seu noi, seu si noi si elu — impreuna vomu cadé taberiti la pamentu.

Asiá se apera essistintia periclitata; asiá si-au aperat'o simagiarii pe a loru, atunci candu Austria o sugrumã in totu modulu.

Dar — cei slabi la angeru ai nostri, afla acésta utopicu și absurdu. *Fie. Pricēpa* ei lucrurile astfelu; noi le pricepemu si le vom urmã astfelu si — suntemu convinsi, că poporulu nostru va fi cu noi; căci — individulu romanu pōte să vré a nu fi romanu: poporulu — nu pōte, și asiá dara este constrinsu să lupte. —

„Dar — ce propriamente vreti voi?“ — ne intrebã de curendu unu grecoletiu cunoscutu.

„Vremu cea-ce vreu tōte popōrala impilate; cea-ce au vrutu grecii din Grecia, pana erau sub turcu, și cea-ce au vrutu magiarii, candu neamtulu poruncia peste ei; vremu emanciparea, vremu cultura și essistintia nationale; vremu să fimu ai nostri, să dispunemu noi de sōrtea

nōstra, să ni intemeidmu noi jericirea, viitorulu nostru, ér nu — strainulu și totu numai strainulu.“

„Ei bine, cum vreti voi acésta? cum credeti voi, că se pōte acésta? Care vi este program'a?“

„Vremu in acelasi modu, pre acēasi cale, casi ori care altu popōru, între asemenea imprejurari; intocmai precum au vrutu și incercatu la rondulu loru grecii și magiarii, pan' li-a succesu.“

„Dar — ast'a este absurdu între imprejurãrile de facia.“

„Apoi da; intocmai asiá a credintiu lumea despre greci pe la 1820 — 1825 și intocmai asiá s'a disu despre domnii magiari pe la 1850 — 1859!“

„Ei, si cum socotiti să urmãti voi spre acestu scopu?“

„Calea naturale; aceea pre care am inaugurat'o de 15 ani, adeca: strigandu si vaierandu-ne, și spunendu lumii, că ni se face nedreptate, că prin tratarea nōstra — se vatemã umanitatea; ér asupritōriloru nostri magiari aretãndu-li, că prin vatemarea și instrainarea nōstra se periclitã patria și se espune chiar natiunalitatea loru; — astfelu reclãmandu drepturile nōstre confiscate.“

„Ei bine, dar Imperatorele este cu magiarii.“

„Da; intocmai precum a fost alta data cu *Bach* și cu *Schmerling*, și — o data cu capulu pentru unitatea monarchiei!“

Monarchulu de buna sēma crede, că prin strãnãrea *Solferino*, *Sadowa*, și — *Sedanu*: in data in sa ce va ajunge a se convinge despre contrariulu, va face contrariulu. Acésta jace in natur'a, in logic'a lucrurilor.“

„Ei bine; dar vi vor pune pumnulu in gura.“

„Apoi atunci ne vom aperã si ni vom reclãmã drepturile cu maini cu petiora, intocmai precum au facutu in asemenea casu și grecii și magiarii.“

Peste totu, ne vom conformã, magiariloru; spontanmente ii vom imitã pre ei intru tōte; căci dorimu acelasu scopu, inca mai curati și mai santu, fiindu că nu tindemu a subjugã și suprematisã pre nime; și căci avemu acelasu dreptu ca și ei, dupa *Ddiu* și dupa *minte*.

Éca — ni program'a, demarsi'a — pentru astadi și pentru mane și poimane, pan' la invingere ori — mōrte! N'am scriș'o noi acésta programa, ci a scriș'o — natur'a, sentulu, pōft'a, tendintia de viētiu — in anim'a fia-cãrui Romanu — nesticatu, nedegeneratu. —

O scena in adunarea de Versalia.

Siedintia din 8 iuniu a adunãrii nationale din Versalia — va romané in eternu memorabile, pentru lovitura de mōrte, ce marele *Gambetta* dede imperialistiloru.

Deputatulu din stang'a *Gierd*, cãruia i a venitu in mani unu actu secretu, ce dovedosce cumca intrēga Francia este subminiata de societãti secrete bonapartistice, interpelã pre ministri in acésta privintia. Ministrii unulu dupa altulu se scolara și incredintiara, că — nu li este nemica cunoscutu despre acestu complotu, promitiendu, că vor investigã cu luare a minte.

Se sculã apoi și faimosulu „vice-imperatu“ *Ruhr* și se aperã și elu, asecurendu pre onōre-si, că nu scie nemica despre asemenea comploturi. Dede in sa espresiune temerii sale, că totu lucrulu pōte să fie opulu de manevra a contrãriloru politici; deci

adause amenințări pentru casul, deca prin cercetare s'ar dovedi de atare.

Gambetta se senti provocatu; elu se urcă la tribuna si apostrofandu mai antaiu pre ministrulu de la finantia, bonapartistulu Magne, carele imple tôte posturile finantiale din tiéra cu creature bonapartistice, — se întorse cătra *Ruhr* si dise:

„Eu nainte comisiunei examinatorio am datu tôte deslucirile câte mi s'au cerutu. Insa aici se afla ómeni, căroru eu nu li recunosc nici dreptulu, nici calitatea, d'a cere séma de la revolutiunea din 4 sept. 1870; sunt acei ticatosi, cari au condusu pe Francia de la 2 dec. la Sedan!“

Aci stang'a prorupse in aprobări nespuse; ér drépt'a stá incremenita!

Presedintele strigá la ordine pro Gambetta pentru o astfelu de injuria.

Gambetta: „Cuventulu de care m'am folositu, este mai multu de cátu o injuria; elu este o — inferare, pre care eu o sustien!“

Aprobările din stang'a devenira furtunoase, ér in drépt'a se nascu mare larma si tumultu.

Presedintele sberá, că e rusine si scandalu! Stang'a lu-provocá, s'o strige intréga la ordine; scomotulu deveni infricosiatu; ér in mediloculu scomotulu se audi vocea deputatulu *Cazot* din stang'a: „Dée-ni Imperati'a mai nainte inderetru *Alsatia* si *Lorena*!“

Abi' dupa mai lungu timpu ocranulu se domoli si desbaterile se potura continuá. — Astfelu obrasnicia imperialistiloru si-gasi cavenit'a tractare.

De candu avu locu acésta scena, demonstratiunile republicane in Parisu, a nume la gar'a drumulu de feru despre *Versalia*, de unde pléca deputatii, sunt la ordinea dilei si cari de comunu se termina prin insultări a monarchistiloru si arestări de republicani. Astfelu viéti'a in Francia incepo a pulsá totu mai tare.

Dar — bonapartistii tiepa ca din gur'a sierpelui, si telegrafulu din Parisu éta ce nouate ni transmisse de alaltaieri, in 11 iuniu:

„La gar'a drumulu de feru de la Santu de car'a s'au încercat unu atentatu in contra politia, si unu fost capitaniu la gard'a Imperatulu, cu numele *Casanova*, lu-trase la raspundere. *Casanova* i dise: „Eu sum bonapartistu; te poftescu sé repeti inca o data cuventulu „ticatosi,“ de care te ai folositu facia de Bonapartisti.“ Raspundendu Gambetta cu — da, *Casanova* încercá a-i infige o lovitura in peptu; dar publiculu intreveni si impededá; precandu politia, macar cá fuse provocata de poporu, a aperá pre unu reprezentante nationalu, remase neactiva si indiferente.

Pentru returnarea sa de la *Versalia*, publiculu prepará ovatiuni lui *Gambetta*. —

O alta desepia totu de ieri ni spune, cumca la returnarea deputatiloru de la *Versalia*, *Gambetta* la gura fu atacatu cu batiulu de contele bonapartistu *Sainte-Croix*, dar deputatulu *Ordinaire* oprí loviturole, urmandu in data arestarea contelui.

Acestea sunt — rezultatele visibili ale regimelului ordinei, ce domnesce in Francia de unu anu de dile! —

Diet'a Ungariei.

Cas'a reprezentantiloru, ieri demanétia la 10 óre, tienu o sedintia, sub presidulu ordinaru, carea érá forte bine cercetata, dar cu totul distrasa dela obiectele de ordinea dilei, fiindu toti deputatii preocupati de *novel'a electorale*.

Dupa autenticarea protocolulu sedintiei din urma si prezentarea celor intrate la presidiu, de candu nu s'a tienutu sedintia publica, intre cari si *credintionalele* nou-alesului deputatu nationalu *I. P. Desseanu* din cerculu *Radnei*, dupa anunierea mortii deputatulu *C. Oldh-Vécey*, — urmá prezentarea de multe petitiuni prin deputatii, din partea parteculariloru, cari tôte se avisara la comisiunea petitionala.

Acum *Tavaszy A.* interpelédia pre Min. de interne, intru interesulu regulării politiei din capitala.

Szentimrey A. interpelédia pre min. pentru comereciu si agricultura — intru interesulu deschiderii institutulu de agricultura in *Cassovia*.

Csek K. interpelédia pe min. de finantie in privint'a forte redusei vame de transitu de lemne pesto *Turnulu-rosiu*.

Aceste interpelatiuni se vor comunica ministriloru concerninti.

Nagy G. substerne unu proiectu de lege regulatoriu de interesele intabulabili pe nemiscatóric.

Solymosy V. substerne unu proiectu de resolutiune; pentru amenare pe unu anu a licitatiunei namiscatóriciloru, acolo unde la prim'a licitatiune nu s'a potutu ajunge pretiulu estimatiunale.

Horanyzky F. propune unu proiectu de resolutiune pentru reformarea resp. stergerea institutulu de esecutori judetiali.

P. Mihályi presenta reporturile comisiunei centrali pentru legea despre clinica si despre imprumutulu de 500,000 fl. pe sém'a celoru lipsiti.

Si acum se trece la ordinea dilei.

Primulu obiectu e, propunerea lui *Vidliczkay* in privint'a modulu de refuire a imprumutulu din urma. — La cererea ministrulu de finantie se amena pana la prim'a sedintia a septemanei viitorie.

Altu obiectu e: votarea finale a legii despre crida culpósa; apoi modificatiunile Casei de susu in legea despre cium'a de vite.

Se primescu fora controversa.

Urmédia modificările facite in Cas'a de susu la legea despre garanti'a drumuriloru ferate pentru vatemările si damnele cauzate pasageriloru. — Dupa o disputa intre *Szentpály*, ca referinte, si intre *Horn* si minis rii de interne si de justitia, modificările se primescu cu 96 contra 76 voturi. —

Ministrulu presied. *Bitto* presentandu doue legi santionate, acelea se publica si tramitu casei de susu.

Apoi se propune proiectulu de lege pentru inmultirea numerulu asesiloru la tribunulu comerecialu si combiale, care se primescu.

Urma propusi prin *Schmaus E.* paragrafi din legea pentru advocati, cari au fost avisati pentru noua redactiune la comisiune, si — se primescu fora disputa asiá cum s'au redactatu.

Tulu de lege pentru organizarea statisticei in tiéra. Si acésta, recomandat de min. *Bartal*, se primescu pe locu.

Statorindu-se sedintia cea mai de aprópe pe marti-a viitoria si ordinea dilei pentru aceea, cu atát'a cea de astadi se redicá —

Respunsu *)

Venerabilei Matróna Sofia Densusianu in Densusiu, Transilvania.

Cea mi mare fericire, ce póte sé ajunga omulu de omentia pre acésta lume — este: o judecata drépt'a, si pe temeulu aceleia simpatia si recunoscint'a de aprópelui seu, pentru faptele sale. Si cu cátu mai multu stima pre aceia, de a căroru simpatia si recunoscintia se bucura, cu atátu mai mare fericire semte omulu, si cu atátu mai tare i salta inim'a de bucuria. Eu, ven. Matróna, acésta fericire am avut'o in momentul, candu am primitu scrisórea de condurere, ce binevoisi a-mi adresá prin diariulu nostru nationalu „*Albina*,” din indemnulu detentiunei mele aici intre acesti parati, in singuretate, la care sórte master'a justitia magiara, vrendu a se aretá sorioasa, m'a condamnatu pre 15 luni; am sentitu si sentu acésta rara fericire, si inca intr'unu gradu supremu, pentru că inca din copilria-mi si pan'acuma am veneratu si venerediu adencele betranetie, si am nutritu si nutrescu o sacra pietate pentru matrónele binemeritate pentru natiunea romana si punu nespuse mare pretiu pre judecat'a loru; ér DTa intr'adeveru esti un'a dintre cele putiene matróné binemeritate de natiune, esti — iérta inca cá nu Ti-erutiú modesti'a prin acestu epitetu pré cuvenitu — esti o *Cornelia* ce a nascutu, a nutritu la pepu-si, a crescutu si a datu natiunei romane fii adevérati *Grachi*!

Daca e asiá precum dico intieoptiunea popóraloru, cá „*Vóca popóraloru e vócea lui Dieu*,” apoi eu dicu, cá „*Vócea matróneloru este vócea popóraloru*”; pentru cá ele, matrónéle, aciú necesurile si sentu dorerile fiiloru loru.

*) Din lips'a de spatiu nu s'a potutu publicá in arlu trecut, pentru care ni se transmisse. Red.

Astfelu fiindu, am sentitu, sentu si voui senti totu deaun'ain anim'a meo adevérata bucuria, cá o matróna atátu de binemeritata, mi-a datu, naitea tribunalui opiniuni publice, testimoniulu cum cá: „*dandu prin presa informatiuni ne prefacute intru apeareru dreptei cause a popóralui romanu*,” am doveditu „*curagiú nationalu si patrioticu*” si cá astfelu am „*meritulu de credintiosu patriotu si bunu romanu*.” Acésta sentintia a DTale venerabila Matróna, me mangaiá si sum mandru de ea, si me face sé nu iéu in séma sentintiele unora, cari intru intieoptiunea loru politica, disputa Apelulu meu in incriminatu, castra Romanii din confiniulu militare, ori ce insemnetate politica natiunale. — Cine va cugetá si judecá in sa unu picutiú nepreocupatu, va trebui sé recunóscá, cá laundu tôte in cuvenita consideratiune, acestu Apelu totusi a desteptatu si inpulpatu pre multi, si astfelu a facutu — chiar prin desteptare — unele bune servitii partidei nationali opositiunali. Apoi votulu poporulu nostru din fostulu confiniu militare a fostu, este si va fi — unu puternicu si solenu „*veto*” in contra propagandei magiarisatóric a stepaniloru de astadi ai nostri, si o reabilitare a reputatiunii Romanului, carea prin coruptiunea guvernuluu greu se 'ntunecase la alegerile pentru Dieta in 1872.

Adevératu, cá facia de potericii dilei si de partidele magiare, n'am pré observatu rogul'a: „*Suaviter in modo*,” n'am imbracatu, ca alta data, adevérulu infricosiatu si peccatele strigatóric la ceriu in spresuni eufemistice. Impresiunile momentane in sa, cari m'au predomnitu candu am scrisu, impresiunile si sentimentele ce le-a provocatu in sufletu-mi abusurile si volniciele celoru dela potere, cari le am veditu cu ochii, la facia loculu, la alegerile dietali dela 1872, candu am veditu cu ochii, cum pana si justiti'a s'a facutu famula cortesitóric pentru guvern si teroristóric de poporu, vedindu apoi, cá asupritorii nostri si in partile de diosu ale patriei, in partile inca nemolipsite de aerulu infectatu alu coruptiunei si alu pseudo-constitucionalismulu magiaru, — tôte acestea si nedreptátrile strigatóric la ceriu ce ni se facu, mi-au potentiatu indignatiunea si mi-au retacitu, in colorile, in cari ei mi se presentara; de si urite si chiar infricosiate!

Apoi am crediutu, si credu cá este o detorintia a ficárui cetatienu loialu si patriotu sinceru, care partecipa la afacerile din viéti'a publica, sé-si spuna conviptiunea, fia macar cu periclitarea pusetiunii sale. —

Eu am debutatu pe terenulu diariesticu, la „*Albina*,” trei ani si mai bine; in acestu restimpu am inlocuitu, in mai multe ronduri, de unu ori cu lunile pre Redaptore si — desi in indignatiunea si sentimentalitatea mea ade e ori am scrisu dupa cum mi-a dictatu sentimulu revoltatu, totusi n'am avutu norocirea d'a fi trasu in procesu de cátra potericii dilei, — dovéda cá nu tocmai imbecilitatea, si lips'a de esper'utia a mea, — precum pretindu unii, cari, dupa deciderea procesulu, intru marea loru bunatate, mi se octoasera de magistri in doctrina de esperintia, — ci just'a indignatiune, potentiatu pana la gradulu eupremu, si impresiunea momentana au produsu plastic'a descriptiune a dielor dilei si a partideloru, cari vestescu si propaga magiarismulu. Multi in sa, si mai vertosu cei ce vestescu si apera egemonia nationala a magiarulu asupra Romanulu, nu pricepu ori nu vor sé pricepa genesca articolulu incriminatu, pentru cá multe sunt cele ce numai aceia le pricepu, cari au anima, apoi multi — n'au anima. —

Ven. Matróna! straduintiele si miscamintele nostre nationali nu sunt aparitiuni nóue, precum pretindu antagonistii nostri si chiar si unii romani retaciti, stigmatizandu-le de effuintie ale agitatoriloru si agitatoriuniloru nationali; ele sunt continuarea acelu mare miscamentu, care in secululu trecut a pornitu in Francia, intru eluptarea *drepturiloru omenesce*. Diferinti'a este numai in *subiectu*, care atunci érá *omulu senguratecu*, ér'acuma sunt *poporale senguratece*, asuprite si nedreptatite Principiale, pentru cari s'a aprinsu marea Revolutiune francesa si Revolutiunea Martiloru nostri *Horia, Cloșca* si *Crisianu*, si pentru cari Romanii lupta astadi; motivele si argumentele ce reprezentantii si anteluptatorii nostri nationali intreb uintiédia in

lupta, sunt totu acelea: ale *dreptátrii, fratietátrii* si *ecaritatii*, si asiá si rezultatulu va fi acelasiu mai nainte séu mai tardiu. — Magiarii, ei si cei-ce stau inderetru loru, toti cu totii stepantorii nostri, nu potu negá indreptatirea miscamentulu si luptei nostre nationali, cáci una data si ei au amblatu pre acésta-si cale; si aci, in nenegabilitatea indreptátririi, jace *poterea morale* si neresistibile a luptei nostre nationali, care lupta, — ori ce vor face si ori cum ne vor terorisá potericii dilei, ce-si astupa urechile de vócea timpulu si-si inchidiu ochii de naintea realitatei, de naintea prepastei, spre carea mergu cu consecintia fatalistica, — va resturná sistem'a actuala asupritóric de popórale nemagiare, trebue s'o restórne ca sé se dee Romanulu, stravechiulu locuitoriu in acésta tiéra, drepturile ce-i competu dela Dieu, si pentru ca sé se infratiésca tôte popórale acésta tieri pre bacea egalei indreptátririi; écié nu mai asiá póte sé se mantúiesca si se infloresca *patri'a*, si sé fie segura si fericita sublimá Dinastia domnitoria. Pre cátu timpu egemonii nostri nu se vor impacá cu noi, pre calea egalei indreptátririi, pan'atunci nici ei nu-si vor poté redicá durabilitate edificiuu loru nationalu, pentru cá durabilitatea edificiuu nu depinde de form'a, si nici de modulu edificării, ci de tarfa, de soliditatea fundamentulu, pe care s'a redicatu; éra fundamentulu pe care magiarii cladoscu — este: dreptulu imaginariu si barbaru, dreptulu istoricu, séu alu pumnului, care mai nainte séu mai tardiu, la facia progresulu si luminei — surpandu-se, totu edificiuu cu totu cu locuitorii din elu are sé se derime.

Stepenitorii nostri credu, cá prin terorisári si prin inchiderea celoru ce-si redicé vócea si reclama dreptate in numele natiunei romane, vor oprí miscamentulu nostru nationalu. Periculósa in sa este intreprinderea loru, cáci precum torintele apelor, pusu naturalu minte in miscare, prin incercările d'a-lu oprí in cursulu seu prin iazuri si sepaturi, pururi devine cu atátu resbitoriu si mai periculosu asiá si miscamentulu naturalu alu unu poporu, impededatu si opritu in cursulu seu prin asupriri si isbiri, devine totu mai resbitoriu si a *larmatoriu* pentru cei ce ii stau cale si lupta in contra logice si naturei.

Glimpurósa este calea, pe care magiarii gemu, dar trebue sé o facemu, cáci este cale spre progresu; grea este sarcina ce avem sé portámu, mari pedeele, cu cari avem sé ne luptámu, in sa asiá este calea ce duce in susu, grea si oboisatóric.

Provedinti'a a vrutu ea, precum naltimile pamentulu, asiá si naltimile viéti'a ale perfeptiunii nationali, numai prin pedeele si sacrificia si cu multa truda sé le ajungemu. Cu cátu prin mai multe vicisitudini a trecut in sa unu poporu pan'a ajunge la limazul fericirii, cu atátu mai dulce i va fi triumfulu intocmai individulu, fericirea si viéti'a de apoi. —

Venerabila Matróna! Justiti'a magiara s'a distinsu prin aceea, cá — nici nu m'a lasatu sé me aperu cum asi fi doritu in contra inculpatuniloru *ne-intensiate*, pentru cá — Dieu si consciinti'a mi sunt martori, cumca intentiunea mi-au fost curata, strinsu patriotica si nationala — atunci, candu am datu svatu in vietatura poporulu. Judecatorii mei mi-au restrinsu dreptulu de apearare, in contra legii si din motive intunecatóric de minte, revoltatóric si degradatóric pentru sentimulu de dreptate.

Ei, judecatorii mei, nu mi-au permis sé li citescu esemple din foilo magiare, cum poporulu romanu asupritu se descrie, pe nedreptu si'n contrastu cu adevérulu, de die ce ori mai aspru, mai vatematoriu si mai uritu, decâtu cum se descrie magiarii asupritorii in articolulu meu incriminatu. Judecatorii magiari, cari n'au vrutu sé asculte argumentele apearării, m'au condamnatu sé petrecu intre acesti patru parati 15 luni de dile, si m'au judecatu tocmai atunci, candu mi-am finitu studiale si incepusemu cariera, pentru carea m'am progitatu, ca unu fiu senguratu din poporu, prin multe suferintie, cu multe ostenele si necasuri. Am avutu, am si voui avé dupa acésta condamnare multe pederi materiali; consciinti'a in sa d'a fi pusu eu o petricica la edificiuu nationalu, éra mai vertosu magiistoriuu si incuragiatoriuu testimoniulu ce mi-lu dedesi DTa, ven. Matróna, prin „*Albina*,” — acestea me mangaié si me recom-

pentru acele porderi, si sum, precum ai sum „mandru că suferu asprimea patriei magiare pentru o cauza incoronata de unu doritu.“

Primesce, ven. Matróna si nobila Maica, primesco incredintia despre cea mai disprezătoare a mea veneratiune ce Ti-nutrescu in optu-mi pentru tôte vietii'a mea. Scrișoarea de volintia ce mi-o adresasi, o voiu pastră, voiu pastră-o cu totu sentiulu de pietate unu talismanu alu vietii mole natiunali. Ddiu se-Ti lungesca dilele in deplina fericita sanatate, ca se ajungi a vedé amănóstra natiune scapata din catusiele proclietiloru si egoismului veciniloru nostri si spacata cu acestia, dispunendu ea insasi de gtea sa, si progresandu in armonia, in conșu egal si nobilu — pre calea fericirii — pacea, cari astadi in orb'a loru, se crodu amati de a face pre tiranii si impilatori ei!

Vatiu, in inchisórea politica, 7 iuniu n. 1914. — Gruia Luiba
advocata.

Bucovina.

Bucovin'a, tierutia romana, cea de una de ani — cu fortia brutata rupta de tra tulpin'a romana si data preda straini- dusmanosi, Bucovin'a nóstra, carea de ngu-lungu timpu n'a avutu bucuria si maniere, ci — numai necesuri si maltratari, ma si in biserica sa stravechia, — ca in pe a resuflă, a resuflă plina de buna sperantia!

Sperantia ei este — nou consecratulu dejă introdusulu in scaunu archipastoriu uflu Bendella.

Tôte faptele, toti pasii cât marele demnitaru bisericescu intreprise in scurtulu tpu, de la numirea sa in fruntea bisericeii, — te insufla incredereo, tôte destepta buna erantie.

Nu esto asupritu, si nepastuitu, nu se mosce scadero si suferintia, pentru cari se se astepte ajutoriu si indreptare — prin trevenirea noului prelatu.

Si — minunatu! Cea-ce mai vertosu ataresce in bun'a credintia pre turm'a sa — că dejă reporturile contrariilor prin foile raine incepu a arstă ingrigire si — mere, că naltulu antiste — pôte se nu corespanda dorintiei si asteptării loru, firesce — a remanē pururiā pre calea tienuta cu atâta inversunare si dauna de — faimosulu lacmanu!

Citāma aici ca de essemplu chiar pre „Presse“ din Viena, carea in numerulu seu a alalta-ieri demanētia, descriindu pomp'a de instalatiune, ce au cāte-va dile avu locu in Cernăuti, — cu anima plina de veninu se niata pentu influintiele rele, anume influentie nationali, ce incunjura pre venerabilulu archi-episcopu.

Nu i place de feliu spiritulu ce se manifesta la curtea archiepiscopale din Cernăuti; — aude sopțindu-se despre sinodalitate; nu te inse se astepte nici unu bine!

Dar — mai pre susu de tôte o necăcece aceea, că clas'a boeriloru, patroni ai bisericeii, in diu'a de instalatiune a aflatu cu le a face demonstratiuni, si — inca demonstratiunei in contra presiedintulu tieriei b. Pino, in contra constitutiunei!

A ceti atare descriere intr'o foia centrala, este intr'adeveru a senti bucuria pentru casulu ce-lu au contrarii nostri, candu au că — ni se deschidu si noa o data buna sperantie.

Cu totulu obiectivu si fora patima si odintia politica descrie intemplamentele nest'a nemtiesca de Cernăuti; de unde noi si abimu a pune in vederea onoratulu publicu alu nostru — dupa acēsta foia — pomnia primire, ce a aflatu parintele Bendella, capital'a Bucovinei, la rotonarea sa de la Sibiu. Eta cum descrie acea primire numit'a

„Metropolitulu gr. or. Bendella, conșu la inceputulu lunoi maiu in Sibiu, fose in capitala Cernăuti la 27 maiu a. c. ore dupa mediadi. La statiunea Sniatinu-licea, la confiniele tieriei, fū intimpinatu o deputatiune constatatória din laici si socii, patroni ai bisericeii.

Sositu la gar'a Cernăutiloru, cu unu vanu separat, elu fū primitu de consisto-ntulu metropolitanu sub conducerea archiman-tilulu Blazeviciu, de colegiulu profesoriloru la teologia si de consiliulu comunale alu

capitalei sub conducerea primariulu Cochano- nouchi; presinte fiindu si consiliariulu de locotenintia Pauli, carele bineventă pre Metro- politu. Conforme programei, Metropolitulu fū salutat din partea archimandritulu Bla- zeviciu, si din a primariulu Cochano-nschi, in urm'a caror'a Metropolitulu intr'o carota pompósa, trasa de 6 cai albi, porni cātra biserica catedrala. Eră unu tempu fôrte favoritoriu, pre cum se doriā de multu; stradele erau indosuite de poporulu accursu la acēsta rara festivitate; tenerimea studiósă, dela tôte scólele, eră insirata de a lungulu stradei de ambe partile; mai tôte casele erau ornate cu covóre, standarte etc. La port'a Catedralei asteptă pre iubitul Metropolitulu clerulu in ornate, in frunte cu protopresbiterulu Cate- dralei Lucescu. Cest'a i intinse evangoliulu spre sarutare, dupa care actu Metropolitulu, inversut in mantia si cu toiagulu in mana, urmă preotimii ornate in Catedrala. Aci se tienū docsolog'ia, si apoi profesorele Mitrofa- noviei, prin o alocutiune salută pre Metro- politu. Dupa implinirea ceremonieloru biseri- cesci, Metropolitulu plecă in triumfu cātra resiedintia metropolitana. Naintea acesteia eră redicata o pórtă triumfale, la care Metro- politulu fū bineventatu de profesorele Calin- ciucu, in numele institutulu teologicu. Lain- trarea in resiedintia asteptau pre Metropolitulu patronii bisericesci, laici si preoti, cari i oferira pane si sare, si unde fū salutat de cav. George de Hurmusachi, in numele boermiei patróna a bisericeii. Metropolitulu, miscatu pana 'n sufletu, dupa impartirea binecven- tării parintiesci, se retrase in resiedintia. Aci primū gratulatiunile capiloru autoritatiloru c. r., a comandantulu c. r. de brigada, Baum- garten, si a canoniciloru si a decaniloru rom. cat. Eminentia sa Metropolitulu li multiumi in celu mai obligatoriu modu, pentru amica- bilea atentiune.“

Astfelu se termină intrarea archipasto- riulu romanu, cu o pompa, cum n'au mai ve- diutu Cernăuti.

Dare-ar ceriulu ca iubirea si speranti'a acēst'a rara din dia in dia totu mai multu se se confirme prin fapte de vietia!

Cercul Temesiu, in Carasiu, maiu 1874.

Cu permisiunea stimatei Redactiuni vinu a rogă inregistrarea in „Albina“ a unoru momente din calatori'a dlui comite supremu Ivackovics, intreprinsa prin cerculu nostru, pentruca si on. publicu se cunósca mai de aprópe pre acestu mare barbatu, carele ca fóispanu romanu este tramisu in comitatulu nostru pentru d'a no conduce la fericire!

In 4 maiu a. c. poporatiunea din notari- atulu Ciresiulu avu onóre a salutá in com- unu'a Criciova — pre marele demnitaru, capu alu comitatulu, unde mai nainte de tôte dsa cercetă scól'a confesionala, esaminandu scolarii din mai multe obiecte de prepunere;*) insa spre a nostra mare parere de reu, obser- varamu că n'a fostu indestulatu cu unele respunsuri! Indignarea Ill. sale fū inse atunci, candu intielese, ca limb'a cea atātu de iubita, adeca magiara, nu s'a propusu in scól'a popo- rulu romanu; apoi se mai pacall dsa candu intrebă pre unu scolariu, cărui i dadu-se se citésca cu litera cirile, că — ce litere sunt acele? — Scolariulu respunse „potcove!“ „Na, cine te a invetiatu astfelu, n'a sciutu ce te 'nvētia,“ i trosni Ilustrulu bietulu scolariu; — dar' pretorele Szende, voindu a netedi perulu bietulu invetiatoriu, i reflectă, că respectivulu invetiatoriu este: „jó tanító“. — Merse apoi la notariulu, unde aflandu tôte in ordine buna si-esprese indestularea; dar fiindu că notariulu N. Musta nu scie limb'a augeriloru din Asia, Ilustrulu si-esprese parerea de reu, dupa care apoi i spuse verde, că déca nu va invetiā-o in curendu, nu lu-va mai suferi in diregatoria. Bietulu notariu firesce „de sila bucurosu,“ promise a o invetiā numai decātu! Pre poporu lu-svatu si-lase pruncii se invetie si magiariesce, luandu essemplu dela Il. sa, „că se elu e romanu(?)“ si a invetiatu magiariesce, cāci fara cunósce- intia limbii magiare : u se pôte trā in tier'a unguresca!!! Poporulu, o pricepă si toti a luaramu, că — asiā, fora conosciintia lim- bei magiare romanulu in Ungaria nu pôte fi buna si placuta unēta domniloru magiari. La acēsta esplicare toti luara de prédemnu mo-

*) Dar — rogu-te scie essaminá?! —

Corectorele.

delu pre dlu supremu comite svatuitoriu. — Dupa acestu svatu parintescu Ilustrulu no- trtru se indepartă, ca se mai imparta svatu si fericire si la alte comune!

Ce ne a frapatu si dorutu amaru a fast, că marele domnu s'a geratu de romanu! Romanu cu astfelu de vorbe! ? Apoi astfelu de taveliture, astu-feliu de batuti de Ddiu se fa Romanii?? Daca dlu supremu comite voiā, ca se ni se presente caunu demnu Romanu, măcar ingagiatu stepanirei magiare, apoi — cum de nu intrebă pe poporu despre ne-ajunsurile sale? pe docinte despre aceea că — capeta-si salariulu regulatu? că — pruncii ambla la scóla regulatu? că — are rechisitele scolari necesarie, prescise in lege? etc etc.

Noi — marturisimu, că — de aceste intrebări asteptāmu; dar — dupa canteclulu paserei, — se vede că póft'a domniei sale e: ca — totu romanulu se 'nvētie magiariesce! O pófta, pe care Ilustrulu se si-o puna in cuniu! Cāci poporulu nostru n'a nebunitu, déca au nebunitu domnii. Poporulu pricepe pre bine, măcar cātu de prosti se facu domnii, cumca pentru elu cultur'a pôte se fie numai si numai in limb'a sa cea romanésca! si de asemenea scia, că acēsta patria, acestu pa- mentu nu este numai a magiarulu, si că acēsta prósta domnia a magiarulu n'are se tiena multu! —

Déca poporulu romanu, de secl si pana astadi, n'ar fi fost trasu si impinsu si despoiatu pan' la pele de cātra tôte veniturile, atunci — crēda-ni Ilustrulu nostru că romanulu ast- tadi n'ar fi necesitatu a ascultá svaturile ne- bune si obrasnice, că se „invētie magiariesce!“ cu atātu mai pucinu ar cutesă cine-va a-i im- pune o limba selbatica. — Un'a am intrebă pre romanulu Ivackovics, se ni splice: cumu se nu póta unu Notariu comunalu functionă intre romani, fora limb'a magiara?! Eu credu, că déca unu Notariu si-implinesce chiamarea sa facia de poporu si do mai marii sei cu acuratotia, — că déca acel'a e Notariu esaminatu si dupa lege aplicatu intr'unu statu de lege si de dreptu — ori cine lu-amenintia cu alungarea din postu, daca nu va invetiā magiariesce, acel'a este unu sufletu fora de Ddiu si fora de lege! Pricepe acēst'a dlu mare din Carasiu? Insemna-ti-o bine; cāci este resunetulu datu de inteliginti'a romana a cerculu, la amenintiarea nesocotita a dtale.

Aduca-si dlu G. Ivackovics a minte, că essiste o lege, pre care dd. magiari au batjo- corit'o „pentru egalitatea de dreptu a nationali- tātiloru, la a cărei creiare discretionaria dintre Romani nu mai densulu a luat parte, carea deci este productulu curatu aln animei si mintei magiare, — acea lege deci ar fi o mare mintiuna magiara, déca ar fi adeveratu cea-ce a disu „Ilustrulu“ nostru la noi!

Vedeti, asiā se subsapa tóta increderea, asiā se manca tóta ómen'a magiara la popo- rulu romanu! Aci este agitatiunea cea pericu- lósă, carea mane-poimane are se prepadesca tier'a si pre magiaru! —

Pan'a incheiā, voiu se amintescu si ca- sulu urmatoriu: In comun'a S. intrebandu dlu Supremu comite pre unu scolariu, că — in'care tíera e? — capetă respunsu: In tier'a: „Romania, — sub Craiu ungurescu!“ La acēst'a bietulu domnu unēta — tacu oparitu si-si plecă nasulu! —

Nu scimu, că — ce scopu pôte se aiba calatori'a Il. sale prin comitatu, de nu cum va va fi, ca se reparodie cele patite la Caranse- besiu si la Ciacova. Atāt'a vedemu, că in urm'a sa dederu ploile reci, neua si apoi ghiatia, cari ni luara mai tôte sperantiele pentru unu anu manusu. Si anulu trecut tocmai asiā o patiram, inghiatiandu chiar in nóptea aceea, candu dnii magiari din L. saltau de bucuria pentru sosirea in vediuta a mi- nistrulu Szende in midiloculu loru!

Apoi se nu credemu că — tôte vinu de susu?! —

I. U.

De langa movil'a lui Mihail, lun'a Ciresieriu.

Factorii principali la litirea literaturei unei natiuni sunt — in loculu d'antiau diu- ariale literari, filologice si beletristice.

Romanii ciscarpatini posedu in pre- sente trei diuaria de specialitatea acēst'a, anu- me „Transilvania,“ organulu Asociatiunei noastre pentru cultur'a poporulu romanu, re- digeata de veteranulu nostru literatu, inte- meiatoriu diuaristice romane ciscarpatine, dlu George Baritiu; „Familia“, diuaru be-

letristicu, redigeatu de dlu Iosifu Vulcanu, in fine „Lumina,“ foia bisericesca literare, ce apare in Aradu.

Tôte acestea multu-pucinu — si-impli- nescu detorintia loru facia cu publiculu ce- titoriu, cu priviro la specialitatite cu cari se ocupa.

Afora de foile numite mai susu, fia- ca- re diuaru politicu romanu primesce in modu secundariu in colónele sale, mai vertosu in foi- siora, disertatiuni si tractate literarie; cu deosebire „Orientulu latinu,“ de curendu in- fiantiatu in Brasiovu, in fiecare numeru are o rubrica insemnata pentru ramulu literariu, astfelu incātu se vede că aci este fôrta cola- boratoriloru sei si că tindu a face acēsta ru- brica de partea principale a foii

Desi cu bucuria observāmu si insem- nāmu cele dise, totusi trebe se ni sprimemu superarea nóstra adunca, cumca „Archivulu“ dlui T. Cipariu, parintelui literaturei romane, dejă in fasie a trebuftu se apuna!

Motivetele incetării nu ni sunt cunoscutu. Pôte se fie contribuitu si betranetiele pre v- neratululu parinte Cipariu, dar mai probabilu e că nici din partea publiculu n'au fostu sprig- initu in mesur'a aceea, ca se se póta sustie- né.*) Totu asemenea se intempla acēst'a ace- stui felu de foi si la alte natiuni mai culte, unde publiculu cetitoriu de o suta de ori e mai mare la cāte o singura foia literaria, dar acolo se ajutara cu subventiuni, primite de la mecenati particulari séu din partea unoru societati. Pentru că — firesce, astfelu de foi nu sunt atragetorie si petrecatorie pentru multime; dupa cum peste totu studiulu séu invetiatur'a cea mai serioasa si profunda — ori cātu de necesaria si folositoria, nu usioru se strecura in poporu, de unde nici poporulu nu usioru se indēma a sacrifică pentru atare.

Dar noi ajungendu a pricepe si a apre- tiuf insemnetatea unui asemenea organu, ne credemu indreptatiti a intrebă: n'ar fi óre detorintia nóstra, ca si noi se imbracisāmu unic'a foia filologica, „Archivulu.“ Si déca nu avemu barbati in starea aceea ferice, ca se pó- ta intende particularminte man'a loru de ajutoriu pentru spriginirea unei foi de prim'a necesitate, n'ar poté óre se o faca acēst'a Reu- niunile si fondurile nóstre publice.

Asociatiunea nóstra intre altele are si scopulu eminentu: „Naintarea literaturei ro- mane.“ Óre candu ar poté satisfacere detorin- tiei acesteia in mesura mai mare, de cātu atunci, candu in bugetulu seu anualu ar primí o subventiune modesta de 4—500 fl.? Pe langa o asemenea spriginire, foia s'ar poté dá si mai essiste séu micar s'ar poté impartí essem- plaria gratisu literatoru seraci, cari — se ni credeti, că mai vertosu sunt dispusi a pro- fită de atari studia seriose! —

Multe se astepta de la „Asociatiune,“ si cu greu va poté se le indeplinesca tôte, mai vertosu acuma candu in cele mai multe parti ale tieriei sub-despartimentele nu sunt inca constituite, séu si unde essistu acelea, din nein- teresarea concerntiloru, competintiele nu se solvescu, prin urmare fondulu nu creșce, dupa cum am dort; dar pe langa tôte acestea mai bine suntemu plecati a sacrifică unu stipendiu, si a dá banii unei intreprinderi, care are menirea generale sublima, de a ni curatí limb'a de barbarismi si a ni aduce literatur'a la gradulu culturei moderne, ce-i compete si de care are urgente trebuintia facia de limbe- le de prin prejuru-ni.

Adunarea generala nu preste multu are se se tiena estu-anu in Deva. Atragemu dar atentiunea comitetulu centralu anume asupra aceste teme interesanti, ca se nu pregete a face in asta privintia propuneri intemeiate adunării generali.

Ne rugāmu inse totu-odata si de comi- tetele essistinti si cari se vor mai organiză pana la adunarea gener., ca si ele se-si deo opiniunea loru in asta-si privintia, pentru ca comitetulu centralu se aiba basa cu atātu mai solida spre primirea si realisarea ideiei.

Vor obiectă pôte unii, cumca dlu Cipariu nu a cerutu atare subventiune de la Associa- tiune, — precum au observatu acēst'a unu mare barbatu alu nostru cu ocaziunea, candu s'a tienutu adunarea gen. in Clusiu. Ei bine, dloru, modesti'a inca si-are aici partea sa. Noi cugetāmu din contra, că dlu Cipariu, pe

*) Acēsta s'a spusu la timpulu seu — din parte competinte — aveu. Red.

langua tóta subventiunea numita, face numai unu sacrificiu pe altariulu natiunei, d'aceea nice se nu se astepte petitul densului!

Nicu cu inca câti-va.

Langa Buceci, maiu 1874.

(Unu apelu catra preotii si investiatorii nostri de pretutindena.) E lucru pre bine cunoscutu, cá deca mai este la noi vre o afacere importante si de necesitate mare, apoi afacerile scolare sunt intru adeveru da necesitate imperativa, ne-amenavere. Audimu in tóte dilele, din tóte partile resunandu voci puternice pentru feliurite intreprinderi de scopuri salutare si se chiar lucra cáte ceva; despre scola inse si preste totu despre invetiamentu la noi nu numai se vorbesce cam pucinu, dar — ce e mai tristu, nu se lucra mai nimica. Noi credemu si scimu cu totii, cá astadi numai imbunetate sortei poporulu prin cultura ne póte scapa de perire, si este in stare a ne duce acolo, unde trebue se ajungemu si se stámu, daca nu vomu se fimu stersi ca Romani din cartea poporaloru viue: si noi tocm'a de acea ne ingrighim mai putienu. Multi barbati escelinti de ai nostri lucra diu'a si nóptea, cu zelu si energia ne-infrante, ei au asudatu si asuda sudori de sange, ca se ne elupte drepturi, prin cari se potemu ajunge acolo, deunde cu mandria se privimu si noi peste lume: éra noi, mare parte, dormimu „somnulu celu de mórté.“ Arborele nationale prin nisuintiele a pucini, par' cá areta mare potere de viétia; elu infrundiesce si infloresce: e putiena sperantia inse cá va se remana nevatematu pana va poté produce fruptele dorite, cáci radecinele lui nu se cultiva dupa cum ar trebú, ci se lasa in vestedire, se dau uitári. Daca se cunósce reulu, este timpulu supremu ca inteliginti'a ce sta in atingere nemedilocita cu poporulu, adeca preotii si investiatorii, ca factori naturalmente chiamati spre a lati cultur'a in poporu, se se descepte odata si se faca ca se petruna in poporu insemnetatea luptei nostre de assistintia. Noi nu trebue se lasámu se lupte numai cáti-va, ér noi, multimea, se stámu cu manele in sinu; asemenea pecatu comitemu inse si candu nu ne trudimu a descepta poporulu se-si precépa interesele si de aci se spriginésca pre cei ce, per eminentiam, se ingrighescu de fericirea tieranului.

Invetiatorii altoru popora au dieci de foi, sute si mi de brosiurele si carti pedagogice si didactice, si totusi tienu conferintie, au reuniuni, ba au chiar si congrese invetiatoresci, unde vorbescu, desbatu si lupta pentru latirea culturai in poporu; dar' se si cunósce. Noi, foi pedagogice nu avemu; conferintie si reuniuni invetiatoresci se tienu, ici colo, cáte un'a si cáte odata; — dar' rezultatele unde-su?

Poporulu nostru are lipsa simtita de ajutorarea celor ce sunt in giurulu seu. Oper'a regenerárii nationali e mare. Fericiti batrani o incepura: rezultatulu ostenelelor mosiloru nostri se vedu in noi. Dar, dóra nu vom comite pecatulu de a lasá se se surupe edificiuulu inceputu. Sè fimu fiacare la postulu seu, latindu in poporu consciinti'a nationale, partenirea celor ce lupta pentru fericirea poporalu, imbracisiera maiestreloru si a sciintieloru. Preoti si investiatori! fiti ceea ce trebue se fiti!!

E usioru, ce e dreptu a vorbi generalitati, inse aplecarea principiiloru e grea. Recunoschemu acést'a cu totii, si de aceea ve conjuru pre toti, ca — cugetandu cu totii seriosu despre medilocele cele mai eficaci de a lati curendu cultur'a in poporulu notru, si asiá a-i procurá indestulare — se ne grabimu a ne impartesi, pre calea publicitáti, rezultatele studiulu nostru. Pre acést'a cale speru, cá vom ajunge aceea, cá nu vom intrebuintia, spre ajungerea unui si aceluasi scopu, mediloce cari s'au probatu de ne-eficaci. Aceste impartesiri ne vor conduce la o actiunea comuna, si vor produce in noi o legatara, carea nu vor fi in stare ne-amicii nostri a-o desface prin nici o intriga.

Deci la lumina! In publicu se esimu cu parerile, cáci pe alta cale nu ne potemu intielege, ér spiritulu timpulu ne ameniatia cu perire, daca nu ne vom smulge odata din ghiarele ne-sciintiei pe acestu tarenu.

La lucru! la lucru! si éra la lucru!!!

Unu Investiatoriu.

Pentru economii nostri!

Dupa cum de desperata éra starea cam-piloru si semenatureloru in tóta tier'a nainte cu 4 septemani, in urm'a frigului de la inceputulu lui maiu, intoemai atátu de imbucurátoria se aréta ea astadi in urm'a fórté favorabilei schimbári de timpu.

Dupa o seceta si unu frigu cu neua, incepura ploile, mai antaiu reci si menunte, apoi totu mai calde si mai abundanti, astfelu in cátu dupa unu decursu de 15 dile, pamentulu se adapá si incaldí cátu de bine, ér aerulu se inferbentá chiar, cea-ce faci, de semenaturele si poste totu vegetatiunile — si pre unde erau de totu stricate, se reculesera si pornira pe vedute spre o prosperare imbucurátorie.

In unele comitate, mai alesu pe sub pótele deluriloru, asiá ni se sracie nóa, — granele stau frumosu, cum nu s'a mai vedutu! Insesi viniile si pomii stricati, s'au reculesu pre multe locuri cátu de bine.

Dar — dupa reporturi autentice, si dupa cum noi insine veduramu cu ochii nostri dilele trecute, prin unele alte tienuturi si a nume in prejurulu Tisei de susu si in mai multe parti ale Ungariei de susu, starea semenatureloru totu nu s'a indreptatu, ba aici colia este desperata.

Guberniulu neamtiescu din Viena intr'aceea, a inceputu a publicá cu gramad'a date despre starea semenatureloru — si pe la noi, si in partile cislaitane; ér foile de acolo scriu pe tota diu'a si aduca nóue si nóue reporturi despre aspectele de recolta in strainetate, a nume in Franca, Germania si — Russia.

Nu potemu se scimu, pana intru cátu tóte aceste publicatiuni sunt basate pre adeveru; cea-ce observámu inse este, *tendintia d'a face se créda lumu, cá — asiá dicendu Europa intréga stá facia cu o recolta escelente!*

Alu nostru parintescu guberniu magiaru n'a datu in acést'a privintia nici o deslucire si directiune publicului, pana ce la urma — interpelatu de organele opozitiunei, deschirá prin oficial' a sa, cá — *dupa tóte semnele si datele se póte sperá, dar nici de cátu predice cu positivitate calitatea si cátitatea recoltei.*

Intru aceea speculantii straini dejá au inundatu tier'a si — cu datele guberniulu austriacu a mana, cumpera si caparesu cu pretiuri cátu se póte de mice — recolt'a escelente dela bistulu poporu, apesatu de lipsele multe.

Si — acést'a e, ce vruramu, ce ni tienu-ramu de detorintia a indegetá. Sè nu ne pré grabimu cu vendiárilu, cáci potemu se fimu reu, fórté reu insielati!

Varietati.

(Artistulu Ionescu si Soci'a sa.) anuncia On. Publicu romanu din partile de diosu ale Ungariei si din Banatu, cá — rentorcandu-se din Viena si Pesta spre Romania, vor dá — in unire cu renumitulu Chinezu *Acz-cci* — cáte-va representatiuni, in urmatóriele orasie:

In Aradu la 18, 20 si 21; ér in Temesiora la 23, 24 si 25 iuniu st. n. a. c. Dupa acestea, cáte 2 representatiuni in *Biseric-a-alba, Orsiova si Mehadia.* —

Dorimu dlui Ionescu realizarea dorintiei de a fi bine-primitu la fratii romani, pre cari ii va visitá in calatori'a sa spre Romania. Suntemu chiar in convingerea, cá publiculu romanu din acele parti va cercá a imbracisá cátu de caldurosu pre dlui Ionescu, pre care strainii, in Viena si Pesta, nu se mai saturau a lu ascultá si a-i admirá nedisputaverulu seu talentu artisticu. Pre strainii ii incantá ta lentulu din Ionescu, pre romani inse, pre langua acést'a au se-ii insufietiesca si accentele sonore limbe romanesci si pretiulu morale alu pieselor, in cari debuta acestu artistu alu nostru, de strainii multu pretiuitu, de romani inse pana acu ne-bagatu in séma asiá, dupa cum merita. Am dorí se fimu multu mai gelosi de ceea ce avemu. — Cale buna Ionescule! Sè fi primitu dupa asteptare-ti si se ne revedemu curundu, cáci onóre numai ne ai facutu aci in Pesta si colo in Viena! —

(Judele comunale Sibiu din Secusigiu in Banatu, in foile domniloru.) Cetitorii Albinei si-potu aduce a minte de acést'a persóna, de

acestu romanasiu alu nostru, cáci nu o data a fost obieptu alu notitieloru si corespundintieloru nóstre. Acestu barbatu, folositu de domni oblu in contra romaniloru, si astfelu decadiutu reu si moralmente si materialmente, de ani se sustienú cu poterea domnésca in capulu frumósei si marei comunitáti romane *Secusigiu*, unde deca vré fi unu adeveratu am'cu alu poporulu romanu, acea camunitate potea ajunge la o bunastare si infloriere rara!

Ei, dar acést'a este politic'a domniloru, a impedeá pre cele mai bine situate comune intru dezvoltare si fericire. In fine insa favorulu demniloru se vede, cá duse pé retacitulu nostru omu — la nebulnia. Celu pucinu asiá vinu a ni spune astadi foile chiar ale domniloru! Dar se bagámu bine séma: ori candu *Siebulu* nostru facea abuzuri pentru domni, domni lu-laudau ca pre o buna unélta, o credintiosa sluga a loru, elu éra „*bravulu loru*“; acuma, cá faci o nebulnia infricosata, acuma ni-lu batjocurescu ca pre unu *romanu prostu si stricatu!* Se pricepa o data poporulu nostru si — unelte domniloru din poporulu nostru — acést'a misculantia a domniloru! Acestea premientiendu, éta cum descriu foile domniloru nesp'as nebulnia a omulu nostru, a judelui din Secusigiu; éta cum lu-batjocurescu domni insisi in faci'a lumii pre credintiosulu loru!

In 2 iuniu, asiá dara a dóu'a dia dupa rosalie, s'a scosu in Secusigiu lithia pompósa cu toti preotii, cu ambii invetiatori si cu toti scolarii si multime de poporu. Lithia a esitu la crucea de la capetulu satulu, si — dupa ce s'a incheiatu ceremoni'a, ér se se intórea inderetru la bisericu, grabindu-se pentru caldur'a cea mare. Atunci judele comunalu de o data se pune si pretinde cu taria, ca lithia se se puna in miscare la o cruce, 2 óre departe, a familiei sale. — Preotii si toti poporeni se opunu, aretandu cá este peste intipuire a merge prin asiá caldura atátu de departe. — Judele fortiedia; urma scene scandalsóe intre jude si preoti; poporulu crediendu, cá va pune capetu scandalulu, se indepartá a casa; dar judele aduna pe servitorii si plaiesii comunali si mena dinapoi cu bat'a pre preoti, invetiatori si pre bietii scolari afara la crucea familiei sale! „*Acést'a cumplita procesiune, in caldur'a tropica, tiend dela 10 óre pan' la 2 dupa médiadi si — firese nu se petrecú fora catastrofe, cáci mai multi scolari cadura lesinati pe cale, ér unu preotu se betegi reu!*“

Éta unde a ajunsu omulu nostru, purtatu si patronatu de domni, indemnatu totu spre reu, pentru ca — se-si rupa capulu. —

(In caus'a congresulu serbescu.) Dupa cum publicá buletinulu oficiale alu ministeriulu nostru, pentru Congresulu serbescu din Carlovietu, convocatu pe 11 iuliu, este numitu de comisariu regiu dlu consiliariu de curte *Hueber*, bine cunoscutu cu partile banatice, barbatu intieptu si tractabilu, care scia bine si limb'a serbesca. Din acést'a numere de nou potemu deduce, cá ministeriulu doresce impacare cu natiunea serbesca pe terenulu autonomiei bisericesci. — Dorimu si noi din anima bunu succesu.

(Indreptári.) Avemu multu necasu cu culegetorii nostri, cari nu pricepu romanesce de feliu, si ale caroru legióne de gresiele tipice n'ajungemu a le impedeá totalmente. Astfelu din mai multe parti suntemu reflectati si astadi la dóue mari gresiele, in nrui 39 si 41 pe cari grabimu a le indreptá.

In nrulu 39, pagin'a 1. column'a 2, lin'a 3 de susu, se dice: „*sè mai bage apa in veninulu,*“ in locude „*vinulu*“ loru tare.

In nrulu 41, pag. 4. column'a 3 si patru, in rubric'a „*O desmintire*“ consecintinte se serie numele tramitatoriulu, „*Putrik*“ in locu de „*Putnik*“.

Literariu.

A esitu de sub tipariu „*Analile Societáti academice Romane*“, Tomulu VI. sesiunea din 1873, si se afla in depositu la Dlu. *Dimirie Iarcu*, casarulu Societáti, strad'a Pensionatu, Nr. 12, si la librari. Preciulu unu leu nou. —

Asemenea se mai afla de vendiare si urmatóriele opere:

Analile Tom. I—V . . . 11 lei; 50
Gramatic'a Romana . . . 5 lei;
Operele lui Tacitu . . . 6 lei;
Coment. lui Iuliu Cesare . . . 2 lei;
Descriptio Moldaviae . . . 4 lei;
Dictionariu Tom. I. . . . 30 lei;
Id. din Tom. II. fasciculele 1, 2, si 3. —

Cursurile la bursa de Viena

dupa insciintiarile telegrafice din 13 iuniu.
Rent'a in arg: 74.50; rent'a in hbr 69.50; sortiurile de statu din 1860, intru 108. —; patrarie: 110.50; sortiurile de 1864: 130.50; sortiurile instit. de credit 162.55; sortiurile turc: 44.25; oblegat mile rurali ung: 75.25; transilvane: 71.3; banatice: 74.50; bucovinene: 78.50; actiunile inst. de cred.: 218.50; actiunile banci nationale: 988. —; actiunile drumulu ceru austr. de nordu: 2096. —; actiunile dr fer. romanu: 44.50; ung. orientale: 49; imprumatulu ung. pentru drumurile feru 95.25; agiulu argintulu: 106. —; galbe imp: 5.32; napoleonidori: 8.96; rubl'a rus 1.55; talerulu prussu: 1.66. —

Asemenate aceste cursuri cu cele ce publicatu nainte de cinci-spre-diece dile, aréta tendintia hártieloru pucinu schimbá in sus a aurulu, argintulu inse neschimbat.

Publicatiuni tacsabili.

„ALBINA“

institutu de creditu si de economii in Sibiu

Primesce depuneri de capitale spre fructificare:

- pre langa anuciarea ridicárii sensulu statuteloru, cu 6% interese.
- sub conditiune, d'a se anuciá institutulu ridicarea depunerii la trei luni inaintu cu 6 1/2 %;
- sub conditiune d'a se anuciá institutulu ridicarea depunerii la siessa luni inaintu, cu 7% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) depunentulu are a se dechiará in diu'a depuneru altu-cum inlocarea se va privi ca urmata a conditiunea a)

Interesele incepu cu diu'a, care urmá dupa diu'a depunerii si incéta cu diu'a premiatória dilei, in care se ridica depunerea, acelu adaosu inse, cá numai dela acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu pucinu 15 dile.

Depunerile tramise prin posta se solu totu-deaun'a in diu'a primirei prin darea libelului la adres'a deponentulu.

Sibiu, 28 maiu 1871.

3-4 Directiunea institutulu.

„ALBINA“

Institutu de creditu si de economii in Sibiu

Cuponulu din 1. iuliu 1874 alu actiuniloru institutulu nostru se va re-

cumperá, dela numit'a dia incolo, la ca-

s'a institutulu nostru in Sibiu

cu 6 florini 44 cruceri.

Cuponii sunt a se predá pre-lang consemnatiune in ordine numerica.

Sibiu, 25 maiu 1874.

2-3 Consiliulu de administratiune.

Tocma acum a aparatu

CART'A UNGARIEI

pentru scótele poporali in limb'a romana

de

EUGENIU BORDEAUX,

Editiunea a dóu'a, indreptata dupa

prescriisele inaltulu ministeriu de culte si

structiune publica; cu date statistice, consem-

narea episcopieloru tutroru confessiuniloru

si cu date istoricele vechri.

Pretiulu cartei, colorata si intinsa pre

bandia pentru impaturatu, e 7 fl. 60 cr. v. a.

colorata finu cu demarcarea comitatelor

8 fl. v. a.

Uniculu depositu pentru tierele Corónei ung.

la

F. Mihaelis in Sibiu,

(Piat'a mica nr. 12.)

Cei ce dorescu potu primí cart'a si ne-

colorata si neintinsa pre bandia, pre langa

unu pretiu corespundietoriu. 3-3